

Велика Британія

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Пригадайте, яку роль відігравала Велика Британія у світовій політиці на початку XX ст.

Перейшовши за цим посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=DKz2uUUpwfk>, ви зможете переглянути відеофільм, присвячений повоєнній історії Великої Британії.

1. Велика Британія після Першої світової війни. Велика Британія, як провідна держава Антанти, за підсумками війни досягла здійснення багатьох своїх інтересів:

- було усунуто головного конкурента - Німеччину;
- отримано більшу частину репарацій;
- загарбано більшість німецьких колоній;
- зміцнені позиції в Африці та на Близькому Сході;
- територія Британської імперії виросла на 2,6 тис. кв. км, а населення на 9 млн осіб.

Проте мало хто з англійських політиків припускав напередодні війни, яку ціну доведеться заплатити за участь у ній. Масштаб військових подій змусив напружити сили всіх націй. 750 тис. англійців загинуло на полях війни, 1,7 млн було поранено, матеріальні втрати обчислювалися в мільярдах фунтів стерлінгів.

Економічне становище після війни:

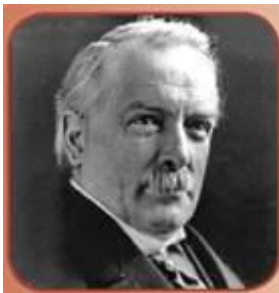
- втрачено 70 % торговельного флоту;
- значно послабли зв'язки з колоніями;
- гостра нестача сировини, скорочення (на 20 %) промислового виробництва та експорту;
- припинення житлового будівництва;
- збільшення податків і дорожнеча.

Фінансовий тягар військових витрат уряд намагався перекласти на платників податків: за роки війни податки зросли в шість разів. Але цього було явно недостатньо. Фінансові потреби покривалися з внутрішніх і зовнішніх військових позик. Це призвело до величезного (майже у 11 разів по відношенню до 1914 р.) зростання державного боргу. З кредитора американських банкірів Велика Британія вперше у своїй історії перетворилася на їхнього боржника.

На політичній сцені діяли три найбільші партії:

- консервативна партія в основу своєї діяльності ставила прихильність до усталених цінностей англійського суспільства, непорушність приватної власності, свободу підприємництва, парламентаризм у поєднанні з монархічними традиціями;
- ліберальна партія проповідувала демократичні свободи, оптимальне поєднання інтересів власників і держави;
- лейбористська партія проголосила своєю метою демократизацію політичного ладу, розширення соціального законодавства, перевагу державної та суспільної власності над особистою, широкі соціальні реформи.

Перші повоєнні вибори до парламенту відбулися у грудні 1918 р. За їх підсумками було сформовано коаліційний уряд із консерваторів і лібералів, очолюваний Девідом Ллойд Джорджем.

ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Лейтмотивом діяльності уряду Ллойд Джорджа стало гасло: «Розбудити Велику Британію!». Прем'єр-міністр вважав, що будити її треба виключно шляхом демонтажу системи державного регулювання. Тому його уряд швидко ліквідував усі державні органи контролю за економікою, забезпечивши цілковиту свободу діяльності монополістів.

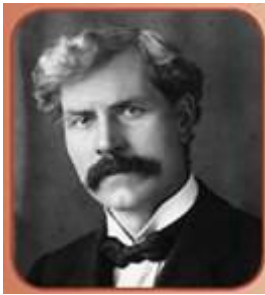
- «Смерть - найзручніший момент взяти податок з багатія».

У лютому 1918 р. у країні було проведено чергову реформу виборчого права. Кількість виборців зросла з 8 до 21 млн осіб, уперше виборчі права набули жінки віком понад 30 років.

Було прийнято програму допомоги безробітним та будівництва дешевих жител для малозабезпечених. У 1918 р. запроваджено 8-річну, а 1921 р. - 9-річну безкоштовну обов'язкову освіту. Ллойд Джордж обіцяв зробити країну «гідною її героїв». Однак подібні обіцянки не легко було виконати. Скорочення заробітної платні і збільшення тривалості робочого дня, здійснені урядом, викликали масове невдоволення з боку населення і профспілок. Країною прокотилася хвиля потужних страйків, а репресивні методи щодо них ще більше погіршили ситуацію. Отже, на часі була зміна влади.

2. Особливості розвитку Великої Британії в 1920-1930-ті рр. Протягом 1922-1924 рр. прем'єр-міністрами країни були Бонар Лоу і Стенлі Болдуїн, представники партії консерваторів.

У 1924 р. до влади прийшли лейбористи, на чолі з Рамсеєм Макдональдом, проте його уряд протримався менше року.

ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Важко повірити, але до різкої зміни політичної ситуації у Великій Британії доклала руку польська влада, незадоволена спробами Макдональда порозумітися з Радянським Союзом. За завданням польської розвідки, її агентом С. Дружиловським було сфабриковано підробний «Лист Комінтерна», де натикалося на присутність комуністичного лоббі в керівництві лейбористської партії. Пропагандистський галас із цього приводу й став причиною відставки уряду лейбористів.

- Р. Макдональд: «Нам кажуть, що війна - це вбивство. Ні - це самовбивство».

На посаду прем'єр-міністра знову повернувся С. Болдуїн і залишався там до 1929 р., поступившись кріслом знову-таки Макдональду (1929-1935 рр.). У 1935 - 1937 рр. він ще раз - востаннє - повертався до влади. Урядом Болдуїна було придушено страйковий рух, розірвано дипломатичні стосунки з Радянським Союзом, проводилася політика потурання нацистській агресії.

3. Період внутрішніх і світових криз. «Велика депресія» не оминула й Велику Британію. Незважаючи на те, що у цей час при владі перебував однопартійний кабінет лейбористів, що позиціонували себе як захисники інтересів трудящих, команда Макдональда вирішила перекласти основний тягар кризи саме на них:

- на 10 % було скорочено допомогу з безробіття;
- зменшено зарплати державним службовцям;
- скасовано забезпечення золотом фунта стерлінгів;
- збільшено мита на імпортні товари.

Все це стало причиною поразки лейбористів на дострокових виборах, але Макдональд, вийшовши з партії, все одно залишився на посаді прем'єр-міністра — тепер він очолював коаліційний уряд з консерваторами та лібералами.

Бліц-обговорення

Спробуйте пояснити, чому впродовж півтора десятиліття владу у Великій Британії по черзі здійснювали одні й ті ж самі люди. Чим це, на вашу думку, можна обґрунтувати?

У 1936 р. раптово помер король Георг V. Проте його наступник — Едуард VIII — пробув при владі недовго — він вирішив одружитися з американкою Уолліс Сімпсон, по-перше, з родини нижчої за соціальним статусом, а, по-друге, ще й двічі розлученою. На короля і його подругу спробували вчинити тиск, але любов виявилася

сильнішою від забобонів. Едуард VIII зрікся престолу на користь брата і виїхав із своєю обраницею до Франції.

ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Рішення короля викликало обурення у Великій Британії. Ненависть зосередилися на обраниці Едуарда. У. Сімпсон отримала безліч листів і дзвінків з погрозами й мало не була доведена до нервового зриву. Суспільна мораль незаперечувала проти наявності коханки у короля. Інша річ, коли коханка ставала дружиною.

- Король із своєю подругою на відпочинку у Югославії.

А як би ви поставилися до подібної ситуації? Хто більше був правий - король чи його критики? Чому? Аргументуйте.

Перейшовши за цим посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=LV12wthL2ZM>, ви зможете переглянути документальний фільм, присвячений одруженню і подальшій долі короля Едуарда VIII.

У 1937 р. владу в країні обійняли консерватори на чолі з Невілом Чемберленом, який проводив політику «умиротворення» щодо нацистської Німеччини. Підпис цього політика стоїть на Мюнхенській угоді 1938 р., якою було відкрито дорогу до початку Другої світової війни.

4. Спроби реформування Британської імперії. Наслідком Першої світової війни стало значне розширення британських володінь. За мандатом Ліги націй

Британія отримала контроль над:

- Палестиною й Іраком, які раніше належали Османській імперії;
- колишніми німецькими колоніями Танганьїкою і Південно-Східною Африкою (зараз Намібія) та Новою Гвінеєю.

В 1920-х роках статус домініонів стрімко змінився. Формально домініони не мали права голосу при прийнятті рішення про оголошення війни, але їхні підписи стояли під Версальським договором. Ліга націй віддала колишні німецькі колонії під опіку домініонів. Небажання заморських володінь британської корони брати участь у військовій акції проти Туреччини в 1922 році змусило Британію шукати мирного вирішення проблем.

Повну незалежність домініони формально отримали в 1931 році, коли був укладений Вестмінстерський статут — кожен із домініонів став рівним за статусом зі Сполученим

королівством, незалежним у міжнародних відносинах, на них перестало поширюватися британське законодавство.

Формуємо компетентності

Хронологічну. Визначте хронологічну послідовність подій:

Загальний страйк шахтарів: коаліційний уряд Д. Ллойд-Джорджа; зречення короля Едуарда VIII.

Просторову. 1. Покажіть на карті (див. посилання на стор.) країни, на які Велика Британія отримала мандат від Ліги Націй.

2. На карті визначте яка частина Ірландії стала Республікою Ірландією, а яка залишилися у складі Британської співдружності.

Інформаційну. Використайте додаткові джерела і зробіть історичний портрет одного з провідних політиків Великої Британії 1920-30-х рр. XX ст.

Логічну. 1. Які надбання і втрати отримала Велика Британія після завершення Першої світової війни?

2. Яка нова політична сила з'явилася у Великій Британії після завершення війни.

3. Що означало гасло уряду Д. Ллойд Джорджа «Розбудити Велику Британію!»?

4. Чому реформування англійської промисловості відбувалось повільніше, ніж в інших країнах?

Аксіологічну. Висловіть своє ставлення до вчинку короля Едуарда VIII, який вибрав кохання замість трону.

2. Як ви вважаєте, стійка прихильність британців традиціям є їхньою сильною чи слабкою рисою?

Гендерну. Обговоріть питання про причини зростання впливу жінок в англійському суспільстві після завершення Першої світової війни.

1918 р., лютий - надання виборчих прав жінкам.

1924, 1929-1935 рр. - прем'єрство Р. Макдональда.

1924-1929, 1925-1937 рр. - прем'єрство С. Болдуїна.

1937 р. - прихід до влади Н. Чемберлена.